

Joana Raspall, per molts anys

Ningú no discuteix la qualitat literària de Salvador Espriu a qui jo mateixa vaig dedicar un article en aquest diari no fa pas gaire. Però estaria bé que la grandiositat d'Espriu no ens fes oblidar els altres literats catalans que també fan el seu centenari aquest any. No ens oblidem, per exemple, d'Amat-Piniella, i no ens oblidem de Joana Raspall.

D'aquests dos exemples que poso, Joaquim Amat-Piniella és el que en surt més ben parat. Per què? Perquè va passar pels camps nazis i va novel·lar la seva experiència a K.L.Reich. Però sobretot, desenganyem-nos, perquè és mort.

El millor que pot fer un literat poc mediàtic per vendre llibres és morir-se. Això passa a les millors famílies, eh, no és cosa només dels catalans. Llavors ve allò del bum, allò de l'enterrament amb totes les autoritats dient-hi la seva -algunes de les quals no sabien ni qui era el mort fins que no els ho ha explicat el seu assessor-, i després es treu a la llum el que abans no interessava gens, o bé es reedita el que només uns quants van saber apreciar.

Aquest no és el cas de la Joana Raspall, perquè és ben viva i farà els 100 a l'estiu. És ben cert que la Generalitat hi ha aparegut i que l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat ha fet els impossibles per promoure'n la seva figura. També n'han estat al cas els mitjans públics. Però no sona a totes les orelles com crec que hauria de sonar. Penso que es tracta més aviat de l'actitud de l'elit intel·lectual del país, aquella que no se sap ben bé qui dirigeix. Tampoc no sé sap qui ordena que s'admiri aquest o l'altre, i, en canvi, que no es faci gaire cas al de més enllà vés a saber per quina obscura raó, o potser simplement per massa feina.

Per això m'agradaria trencar una llança a favor d'una dona que va néixer el 1913 amb les lletres catalanes al cor, i amb un esperit de servei que no ha perdut mai; que va arriscar la seva vida per salvar els llibres en català de la biblioteca de Vilafranca del Penedès quan hi entraven els nacionals el 1939; que va ensenyar català de manera clandestina; que va escriure tres diccionaris de referència (els de sinònims, el de locucions i frases fetes, i el d'homònims i parònims) simplement perquè no n'hi havia i ella pensava que feien falta per a la llengua; que va decidir escriure poemes per als nens perquè no en tenien en la nostra llengua; que continua dient que sí a qualsevol proposta que se li faci i que serveixi per donar un cop de mà.

Joana Raspall ha viscut dedicada a les lletres catalanes. Quan en parla, somriu sempre. Com quan diu que el món d'ara és exactament igual al món d'abans. Amb una simplicitat que només gasten els savis i les grans persones. Conèixer-la és un luxe. Aprofitem-ho ara i felicitem-la, que s'ho mereix.